

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr 93. ANULU XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septeman: joi'a si Duminec'a. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditura oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Prețulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu anu 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 anu. 6 fl. v. a.

Sabiu, in 25 Nov. (7 Dec) 1865.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. siculu cu litere mici, pentru dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetit cu 3 1/2 cr. v. a.

Cuventarea Esclentiei Sele P. Archiepiscopu si Metropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a,

tinuta in a III. siedintia dietala,
din 20 Novembre 1865.

Inaltu Presidiu dietalu!

Eu cu predilectiunea cea mai mare, amu venitu in acesta adunare dietala, caci convinsu sum, cumca numai adunarea acesta dietala mi da mie terenulu celu legalu de a-mi descoperi convingerile mele politice. Asiu fi unu barbatu, carele nu studieza lumea, nu studieza cele ce s'a intemplat si se intempla in lume, candu m'asiu mira, ca c' disparitate de pareri se va areta in convingerile deosebitulu oratori din adunarea acesta dietala. Disparitatea acesta de convingeri politice nici de-cumu nu micsioreza predilectiunea mea pentru de a-mi descoperi parerile mele politice pe terenulu acest'a unicu legalu alu dietei. Disparitatea acesta de convingeri politice deosebite, precum mi se pare, provine de acolo, ca dupa convingerea mea nu avemu un'a condica de dreptulu publicu, carea sa normeze si sa reguleze convingerile nostre politice, pentruca unii vreu sa dica: ca condica de dreptulu publicu sa estinde (strigari: halljuk) numai pana la legile anulu 1848; altii iarasi, intre cari me conumeru si eu, vreu sa dica: ca condica nostra de dreptulu publicu se culmineza in articolulu antaiu de lege alu anulu 1863/4 (ho! ho! halljuk.)

Prelanga tote acestea eu dicu, ca nu este tempu pentru lupte politice, nu e tempu de a trage line'a caracteristica intre aristocratia si democratia, intre conservatismu si liberalismu, pentruca principiulu constitutionalu de egala indreptatire este asigurat prin devenirea natiuniloru la cunoscintia despre valorea loru in societatea de statu, si despre dreptulu, ce le compete loru.

Durabilitatea principiulu acestuia constitutionalu de egala indreptatire sta mai pre susu de ori ce partide singuraticice, pentruca vocea patriei este, ca precum natura sustine genulu omenescu dupa un'a si aceeași lege, intocm'a si patri'a va sa sustina impopulatiunea sea dupa un'a si aceeași lege, prin urmare vocea patriei este infratirea natiunilbru, vocea Domnitoriulu si regelui nostru este pacificarea natiuniloru, si demandarea dilei este intempinarea aristocratiei cu democrati'a, si sarutarea conservatismulu cu liberalismulu, seu cu alte cuvinte: intempinarea milei cu adeverulu si sarutarea dreptatei cu pacea.

De-si vocile acestea pana astadi inca nu s'a prefacutu in trupa si fapte reale, totusi nici decum nu me indoiescu, ca pronia aceea, care ne-au apropiatu pre noi intr'atata, catu sustemu intr'adeveru aci unii de alti apropiati — caci dieu forte departe amu fostu unii de altii, aceeași pronia nu se va odichni pana atunci, pana candu de totu si in tote nu ne va apropiati unii de altii, ca asteliu pe bas'a unui constitutionalismu de egala indreptatire, si pe bas'a unei condice de dreptulu publicu sa representamu aram sociorum, sedem ab universo populo concessam uni ordini.

Din convingerile acestea ale mele urmaza, ca unificarea convingeriloru nostre politice intr'o condica de dreptulu publicu este demandatiunea cea mai suprema. Diet'a acesta, precum vedemu, este conchiamata pe bas'a legeri electorale din anulu 1791 si cu unu adausu langa ea, ce s'a octroatu. Eu o dieta astadi asteliu conchiamata nu o potu tine de capace pentru tractarea vre-unui obiectu, si pentru aducerea de concluse cu valore de dreptu, prin urmare sum silitu a dice, ca eu dupa firea institutiuniloru constitutionale, care inca au formele lor precise, nu potu sa me lasu de a-mi da parerea mea in obiectulu dilei, pentruca prelanga asteliu de impregiurari, care ni le da diet'a acesta compusa dupa legile anulu 1791 si cu adausele acelea aru trage dupa sine ilegalitatea convingeriloru mele, — in sa eu trebuie sa me ferescu de asi'a ce-va.

Diet'a acesta nu e capace a unifica convingerile nostre politice, ca sa ne unimu intr'o condica de dreptu publicu; dar si de altmintrea legea electorala din 1791 este pentru mine de reminiscencia jalnica, caci este eflusulu unei institutiuni, care fiindu basata pe sistem'a politico-natiunala a celoru trei natiuni de mai nainte recepte, nu recunoste natiunea romana de egala indreptatita cu ele, si nu recunoste natiunei romane dreptulu de a fi factoru alu constitutiunei tieri.

Asteliu e inaltu presidiu si adausulu acel'a din rescriptulu convocatoriu din 1 Septembrie a anulu acestuia. In adausulu acel'a se dice: cumca si membrii aceluor clase de poporu, care pana acum n'a fostu indreptatite, deca platescu 8 f. dare directa, suntu suscepti intre cei alegatori. Ori voin lu'a eu acestu adausu in intielesulu literalu, ori in intielesulu celu din launtru alu acestui actu, nu potu trage alta cosecintia de acolo fara acesta, cumca si adausulu acel'a sustine si astadi sistem'a politico-natiunala a aceluor trei natiuni de mai nainte recepte, si pe natiunea romana si astadi o degradeza la un'a clasa de poporu!

Asiu pute eu aduce inainte mai multe momente pentru de a documenta pe largu, cumca diet'a acesta nu e capace a aduce vre-unu conclusu cu valore de dreptu, dara nu voin sa abusezu cu rabadarea inaltulu Presidiu, si asi'a me tiermurescu numai intr'aceea, a face cunoscutu, cumca mi iau si eu voia a face o motiune in urmatoarele: (halljuk).

„Inalt'a dieta sa binevoiasca a vola calra Tronu un'a adresa preamilita cu rugarea, ca Maiestatea Sea c. r. apostolica sa se indure,

1) a sanctiona legea electorala prelucrata constitutionalmente prin diet'a anulu 1863 si 1864 la propunerea regesca; (sgomotu, halljuk!) si asternuta spre preinalta sanctionare;

2) a conchiamati apoi pe bas'a acestei legi electorale diet'a spre pertractarea propusetiunei regesci privitoare la revisiunea articolulu antaiu de lege din 1848. despre uniunea Ardealulu cu Ungaria. (sgomotu, halljuk!)

Mi iau voia a ruga mai departe pe Inalt'a casa, ca sa binevoiesca a sprigini motiunea mea, spre acelu scopu, ca sa potemu ave o dieta constitutionalu legala. (tacere profunda in sala.)

Dela diet'a transilvana.

Ci u s i u Sambata in 20 Noemvre. Domnule Redactoru! Amu sa te incunoscintiezu despre cele intemplate la dieta in decursulu acestei septemani si adeca:

Marti in 16 Noemvre au fostu conferintia privata dietala, cu scopu de a se vede care suntu parerile membriloru dietali, si incatu aru fi cu potintia sa se apropia unele de altele, ca sa se pota in fine ajunge odata la o parere. La acesta conferintia privata au luat parte deputatii toturoru patru natiuniloru. Cei d'antaiu oratori au fostu din membrii conferintiei de natiunaltate magiara si secuia trei la numeru, cari dupa cuventari lungi si pline de pleonasmu si repetitiuni, si-au descoperitu convingerile intr'acolo, ca diet'a sa descopere intr'o adresa asternuta Maiestatiei Sele multiamirea dietei, pentru ca i s'a datu ocaziune sa-si manifesteze convingerile sele in privintia uniunei, care mergu intr'acolo, ca ei recunosc legalitatea legeri despre uniunea cu Ungaria si se roga, ca Maiestatea Sea sa se indure a conchiamati Ardelulu la diet'a din Pest'a, unica care este chiamata a revede legea uniunei. Oratorii acesti'a incredintia pre Romani si pre Sasi, ca ei la Pest'a voru conlucra bucurosu, ca sa se respecte dreptele pretensiuni ale Romaniloru si Sasiloru si sa se incuviintieze pe catu numai voru iertati interesele patriei. — Alu patrulea oratoru au fostu Mitropolitulu Baronulu Siagun'a, carele precum se vede din insasi cuventarea lui (vedi „Kol. Közl.“ nr. 141 si „Tel. Rom.“ nr. 92 Red.) au pasitu cu o desteritate rara pre terenulu parlamentar, ce au adusu la uimire pe partea contraria; caci vedeai pe

membrii părții acestei'a, cotindu-se și întrebându-se deca l'au întielesu, și earasi vedeai dandudîn umeri și dicendu; nu l'amu întielesu, dara amu vediutu ca au vorbitu frumosu și cu ma-festria și alte mai multe de felulu acest'a. — In fine presied. Conferintiei provocandu și pe Sasi sa-si descopere parerile loru, dep. Ranicher au respunsu, ca ei inca nu si-au prefiptu punctulu loru de manecare, din care cauza cere dilatiune cu aceea, ca indata ce voru fi gat'a cu formularea votulu loru, voru face cunoscutu presidiului, și asiã se va puté continuã conferintia privata dietala, unde sa-si póta descoperi parerile loru cá deputati sasasci. Cu acést'a s'a finitu cea dintãiu siedintia a conferintieloru private dietale.

A dóu'a s'a tinutu Vineri in 19 Noemvre, unde Rannicher și Maager au datu espressiune parerei deputatiloru in cuventãri lungi, ca ei voru sa intre la revisiunea articolulu de lege despre uniune, căci ei uniunea nu o privescu de fapta complinita. Din contra dep. sas. dela Brasiovu Bömches s'a descoperitu, ca densulu recunósce uniunea Ardélului cu Ungari'a de fapta complinita și doresee cá diet'a dela Pest'a sa incuviintieze asigurarea drepturiloru natiunei sasesci, a universitatiei, a alegerei de comes și a întregitãiei pamentulu sasescu. Se întielege de sine, ca Ungurii pre câtu au primitu de cu plăcere și vivate entusiastice votulu lui Boemches pre atãtu de cu neplacere au ascultat descoperirile lui Rannicher și Maager. Ce este mai multu: prof. Doj'a au făcutu atentu pe Rannicher, pentru unele espressiuni, cari dupa parerea lui potu sa aduca asupr'a lui Rannicher o pedépsa, pentru ca nu apera interesele natiunei magiare, care lucru dupa legile despre uniunea celoru trei natiuni recepte este detoriu. Rannicher in sa nu au venitu nici de cum in confusiune, ci au respinsu cu barbãtia vorbele lui Doj'a, ceea ce se va vedé din cuventarea lui mai bine, carea o si recomandatiunei „T. R.“ Mai vorbindu și alții din partea Unguriloru s'a inchisu și conferintia acést'a ultima.

Astadi Sãmbata in 20 Noemvre au fostu a 3-a siedintia dietala; objectulu dietei au fostu rescriptulu regescu despre revisiunea articolulu I. de lege din an. 1848 despre uniunea Ardélului cu Ungari'a.

Dintre multii oratori inscriși au vorbitu numai 12 și adeca în ordinea ormatóre: Zeicu ablegatulu Comitãtulu Clusiuului, — Metropolitulu Bar. de Siagun'a, — Hosszu ableg. com. Clusiuului, — Rannicher abl. Sabiuului, — Boemches abl. Brasiovuului, — Vechteru abl. Brasiovuului, — Lészai alu Orastiei, — Brennerberg, — Dr. Ratiu alu Mercurei, — Cont. Betlenu Farkas din Cetate de Balta, — Gull dela Sighisiór'a și Ladislau Tisza din com. Turdei.

Celu dintãiu oratoriu unguru, Zeicu, dupa o cuventare lunga au făcutu motiune pentru o adresa cátra Maiestate spre a rendú conchiamarea Ardélului la diet'a dela Pest'a, căci legea uniunei este o lege, ce posedé tóte criteriurile unei legi obligatóre. Acést'a s'a primitu, se întielege de sine, de cátra membrii de natiunalitate magiãro-secuia cu aclamatiuni.

Alu doile oratoru au fostu Metropolitulu Baronu de Siagun'a. Cuventarea acestui'a, care fú rostita in limb'a romãna, ti o alaturu aici dupa stenografla; pâna va poté fi in sa publicata trebuie sa amintescu pentru informare publiculu fõiei DTale, ca oratorulu de astadata nu au secerata „éljenuri“ ca in conferintia privata, ci hó hó și halljuk (sa audim.) Erã unu aspectu frumosu și interesantu de a face studii psihologice sub decursulu acestei cuventãri. Vedeai adeca pe fetiele membriloru dietei, Unguri și Secui, o seriositate de unu aeru apasatoriu, și in adeveru era pentru ce, căci cuvintele oratorulu cadeau cá nisce petri grele pe animile loru; nu aveau in sa incatrãu, l'au ascultat cu atentiune pâna in sfãrsitu. Esce-lenti'a Sea oratorulu au făcutu in fine o motiune, carea au tresaritu pre fõrte multi. Motiunea se vede din finea cuventãrei. *)

Alu treilea oratoru fú Ios. Hosszu romãnu, carele vorbindu unguresce, cá sa fia întielesu, au sprijinitu motiunea lui Zeicu cu aceea, ca elu crede tare ca diet'a dela Pest'a va multiam pretensiunile natiunei romãne.

Alu patrulea fú Rannicher cu o cuventare fõrte memorabila, carea ici coela au produsu sensatiuni neplacute in Unguri și Secui, asiã incãtu oratorulu au fostu silitu a asceptã cu continuarea cuventãrei sele, pâna s'a domolitu spiritele in urm'a admonitiuniloru din partea presidiulu. Cuventarea lui Rannicher este plina de citatiuni istorice privitóre la cestiunea uniunei, din care cauza mi permitu a atrage atentiunea on. redactioni și asupr'a acestei'a.

Urmã dupa aceea Boemches, carele au repetitu cele ce au disu și in conferintia privata și adeca: ca uniunea o privesce de fapta complinita și ascepta dela diet'a din Pest'a

*) A se vedé mai susu cuventarea insasi. (Red.)

garantia pentru remanerea in întregime a drepturiloru exceptiunali ale natiunei sasesci. Dupa acest'a au vorbitu Vechteru totu in întielesulu tovaresiulu seu.

Lészai din Orestia au cerulu, cá sa se faca destulu și asceptãriloru Romãniloru.

Brennerberg cunoscutu dela diet'a din Sabiu, pe carea o au fostu parasitu, au vorbitu de o potriua cu Boemches.

Ací au urmatu Dr. Ratiu bravulu Romãnu, carele tinu o cuventare de totu nimerita și pre carea inca o a-siu recomandã spre publicare in întregulu ei cuprinsu. Densulu in cele din urma au spriginitu motiunea Metropolitulu Siagun'a.

In urma luã cuventulu contele Betlenu Farkas, carele se nevoiea a combate pe Metropolitulu Siagun'a, pe Rannicher și pe Dr. Ratiu, dupa parerea nõstra nu au disu nimic'a, de-si din partea conatiunaliloru sei au seceratu aclamatiuni de éljenuri destule.

Alu unspradiecele oratoru fú Gull din Sighisiór'a carele au spriginitu pe Rannicher cu o insufletire, care in diferite renduri l'au trasu in unele espressiuni și espectoratiuni sanguinice, care au produsu in taber'a magiãra unele strigãri de neplacere și osendire.

Celu din urma oratoru fú Tisz'a dela Turd'a, carele precum se poté presupune inca se nevoiea a refrãnge pe oratorii Romãni și Sasi. Insa trebuie sa marturisimu ca cuventarea densulu nu au fostu ne placuta, pentru ca oratorulu au documentatu o modestia laudavera pe sceniulu parlamentariu.

Fiindu tempulu inaintatu peste dóue ore dupa amédi presidiulu s'a enunciatu ca de ore ce mai suntu inca multi oratori inscriși, se va continuã desbaterea objectulu luni in 22 Noemvre la 10 ore inainte de amédi.

Programulu

pentru caletori'a Maiest. Sele la Bud'a-Pest'a lu publica „W. Ztg.“ in urmatórele:

Marti 12 Dec. 1865.: Plecarea din Vienn'a pe trenu separatu (pe trenulu de medianõpte.)

In Marcheg primirea din partia Comandantulu tieriei si a Tavernicului.

Dupa amédiadi la 2 ore sosirea la Pest'a

La statiunea din Pest'a primirea de cátra comandantele și reprezentantii cetãtii.

Primirea reprezentantiloru cetãtii Bud'a dupa ce va trece peste punte.

In palatiulu reg. in Bud'a primirea de cátra procerii tieriei precum de cátra judecatoriele civile mai inalte apoi concomitarea pâna la prãnaltulu palatiu.

Te Deum in capel'a forteretiei.

La 5 ore prãndiu, la care voru fi chiamate notabilitãtiele dtn cleru, militia, și mireni.

Mercuri 12 Dec. 1865.: Introducerea oficiolatoru preotiesci, civili și militari.

Dupa amédi la 4 ore prãndiu.

Joi 14 Dec. 1865.: Inainte de amédi-di V e n i S a n c t e in capela.

La 11 ore deschiderea dietei.

Dupa amédi-di la 5 ore prãndiu, la care voru fi chiamati magnati și ablegati.

Vineri 15 Dec. 1865.: Inainte de amédi-di audiintia publica.

Dupa amédi-di la 5 ore prãndiu, chiamati magnati și ablegati.

Sãmbata 16 Dec. 1865.: Inainte de amédi-di cercetarea instituteloru publice și a loculu de datu la semnu.

Dupa amédi-di la 5 ore prãndiu, chiamati magnati și ablegati.

Domineca 17 Dec. 1865.: La amédi-di presentarea deputatiloru unulu câte unulu.

Dupa amédi-di la 5 ore prãndiu, chiamati magnati și ablegati.

Luni 18 Dec. 1865. Inainte de amédi-di audiintia. Dupa amédi-di la 5 ore prãndiu chiamati magnati și ablegati.

Marti 19 Dec. 1865.: Inainte de amédi-di cercetarea unoru institute militari.

Dupa amédi-di caletori'a la Vienn'a.

Adausu la „adnecșarea district. Nasedu la Bucovin'a.“

(Continuare și capetu din nr. din urma.)

Tóte acestea au urmatu cu scirea și concesiunea Inaltulu reg. Gubernu și alu Inclitulu Presidiu districtualu, dupa cum dovedescu acést'a documentele autograte respective, aflatóre la predisele Inalte locuri.

Totu in adunarea din 19 Apriliu 1864. s'au prevediutu

umilitu subscriisii 4 deputati, dimpreuna cu Rv. D. Prepositu Macedonu Popu prin reprezentantii comunali, cu plenipotentia necesaria, care ne-a prescristu expresiv numai predarea petitionei desumemorate la Maiestatea Sea, si — conformu cuprinsului petitionei — informarea acelor'a organe dicasterice, care voru concilia si decide asupr'a acelei petitioni.

Umilitu subscriisii au predatu acea petitione in 5 Oct. 1865. la reprezentantele Maiestatei Sele archiducelui Ludovicu in audientia publica, — fiindu-se intru totu decursulu petrecrei loru in capital'a Monarchiei, stricte numai de prescrierile plenipotentiei memorate a mandantiloru sei.

Pentru informatiune mai lamurita, alaturamu aici // unu esemplaru alu numitei petitioni, care s'a tiparitu in Vienn'a in mai multe esemplare.

Acest'a dara si nu altulu e decursulu lucrârilor deputatiunei, — stricte numai aপরার de proprietate, care au nisce urmâri triste care s'gudue tôte interesele vitale a locuitorilor din Districtulu nostru, — si totusi vré Kolosvári Közlöny in nr. 118 din 7 Oct. 1865 a scrie cu totulu altu ce-va, comunicandu publiculu cetitoriu o corespundintia cu datulu „Naszodvidék October 3“, prin care se incrimena intrég'a inteligintia româna a districtului Naseudu in genere, si subscris'a deputatiunei in specie: „ca nefiindu (inteliginti'a) indestulita cu starea presinta a lucrârilor de ôre ce sta numai din amplotiati, cari si temu salariile cele mari, diurnele si alte sportule, — de 3 septemani tine conferintie neintreruptu si dupa dispute ostenitóre in urma a satoritu ca se astérna o petitione la Maiestate, in carea ceru urmetórele:

- a) Uniunea sa nu se faca, ci mai bine
 - b) Sa se incorpore districtulu Naseudului la Bucovin'a
 - c) Institutulu militariu de granitia sa se reinfintieze
 - d) Muntii revindicati sa se dé in posesiunea poporului.
- „Punctulu din urma l'au pus in petitione numai ca pre-textu sub care se póta scóte spesele de caletoria dela poporu, care fára atari indemnuri buerosu nu si da banii la vatavii sei.

„Deputatiunea carea sa duca acésta petitione la Vienn'a sta din Maximu Lic'a, Floreanu Porcius, Buzdugu, Basilu Nascu, — Conducatoriu e Prepositula din Gherl'a Macedonu Popu.

„Deputatiunea au plecatu in 22 Septembrie a. c. cátra Vienn'a, dar pe furisii unulu cáte unulu. Resultatulu acésta este secretulu viitoriului.

„Ce a mai pus in petitione afara de cele din susu, nu se scie, pentrucá tóta procedur'a asiá le-a fostu de secreta, cátu afara de cei mestecati, altii abia au potutu aflá atátu cátu s'au aratatu mai susu.“

Inclitu Presidiu districtualu!

O corespundintia de asiá natura si monstruositate, nu si póte avé granariulu séu feconditatea s'a fára numai in o anima corrupta si marsiava, care departe de totu ce e moralu si uman, nu se sfiesce a se folosi de cele mai triviale si infernale scornituri, numai cá sa si ajunga scopulu spurcatu, de a nimici in opiniunea publica atátu pe subscriisii deputati, cátu si intrég'a inteligintia a acestui districtu, stigmatizandu-ne in o fóia publica asiá de latíta, cá insielatori ai statului si poporului, jafuitori ai acestuia, turburatori ai liniscei si salutei publice, vatematori de Maiestate si proditori de patria, — si tôte acestea acum'a, candu anemele toturor'a fibréza fatia cu regeneratiunea politica si candu Maiestatea Sea intinde mana la infratirea natiunilor conlocitóre d'n patri'a nóstra.

Totu ce vine in opunere cu salutea publica, merita cele mai grele pedepse!

Fiindu dara subscriisii prin memorat'a corespundintia aruncati in predis'a pusetiune cá opunatori salutei publice, si atacati in onóre si in cele mai sfinte ale nóstre interese; — ne vedemu siliti, — provocati apoi prin scrisórea intregi inteligintie din districtu d'to 22 Octombrie 1865 si vedindu-ne in fine agrediatu pe totu pasiulu si de poporu, ca dóra noi amu trecut margenele misiunei nóstre si ne-amu abatutu dela plenipotentia data nóua, — spre liniscirea toturor, atátu a mandantiloru nostri, cátu si a publiculu din patria, — a ne rugá, cá Inclitulu Presidiu districtuale sa binevoiesca a inaintá acésta a nóstra rugare la Inaltulu Gubernu regiu, de care umilitu ne rugamu cá sa se indure a denumi numai decátu o comisiune cercetátóre asupr'a nóstra, cá sa investigeze atátu aici loco Naseudu cátu si la Vienn'a unde amu fostu in solie si anume la Inaltia Sea Archiducele Ludovicu, la Escelentia Sea Cancelariulu aulicu Comite de Haller, apoi pela referintii deosebitelor dicasterie dela Cancelari'a aulica transilvana la Ministrulu de statu, — ca ce amu facutu noi acolo, ce amu vorbitu, si de ce ne-amu rugatu, si ôre nu ne-amu abatutu dela misiunea nóstra precisata in plenipotentia mandantiloru nostri, — care suna precum s'au mai disu — numai si numai despre proprietátile nóstre.

Adeverindu-se ca noi ne-amu abatutu dela calea prescrista numai cátu e negru sub unghia, si constatandu-se asertiunile corespundintei din „Kol. Közl.“, atunci sa umblamu pedepsiti dupa tôte rigorositatea legiloru, la din contra in sa se traga in cercetare autorulu desu memoratei corespundintie dimpreuna cu redactorele foiei „Kol. Közl.“, carele a primitu fára de tóta reserv'a acelu articulu diavolescu, scristu dupa cum afirma:

„de unu elég komoly levelezönk.“

Fiindu noi convinsi despre nevinovati'a nóstra, — nu aflamu cu cale a deminti memorat'a corespundintia din punctu in punctu, sperandu ca adeverulu se va constatá pe calea cercetárei cerute.

Totusi nu potemu fára a nu aminti aici ca deputatiunea nu au plecatu in 22 Septembrie 1865 cátra Vienn'a pe afurisii unulu cáte unulu dupa cum vré a sci numitulu corespundinte, fára toti 4 umilitu subscriisii deputati au plecatu din Naseudu in d'ua predisa tocm'a intr'amédia-dí la 1/2 12 ôre in un'a si acea trasura in carea s'au suitu cu toti in uliti'a cea mare a Naseudului inaintea cuartirului condeputatului Florianu Porcius, comitati fiindu pâna la trasura atátu de inteligintia cátu si de o parte a poporului aflatoriu in Naseudu.

Neobrasnici'a corespundintei lui „Kol. Közl.“ din nr. 118 este cu atát'a mai mare, cu cátu afirma sub d) ca s'au cerutu — de-si sub unu altu pretextu marsiavu:

„ca muntii revindicati sa se dé in posesiunea poporului,“ fára a scrie in sa ca acci'a se afla in posesiunea poporului inca dinainte de an. 1769 dupa cum se vede acésta si din acldata'a petitione d'to Naseudu 21 Maiu 1865 pag. 26.

Chiaru din aceste 2 puncte numai, se póte vedé reutatea si scopulu corespundintei desu memoratu, precumu si a redactorelui publicatoriu, care au avutu de scopu numai si numai incriminarea nóstra in modulu aretatu.

Indicele unui asiá faptu nu se potu subsuma fára numai sub §§ 209 si 302 din C. P. avendu tôte cerintiele si criteriile crimenei de calumniare si a culpei pentru atitari de dusmania in contr'a natiunitátiloru patriei.

Ne rugamu dara inca odata cu tóta umilinti'a, ca ambii culpati ai acestor'a crimine, sa se traga in formalu cercetare criminala, pentru crimenele pomenite, dechiarandu-ne solemniter, ca la din contra ne vomu plange in persóna inaintea tronului Maiestatei Sele, esprimandu-ne mai incolo, ca cu tragerea la dare de séma dupa legea de presa, séu cu o simpla revocare a desu pomenitei corespundintie in „Kol. Közl.“, nu póte fi destulu, si acésta cu atátu mai vertosu, cu cátu redactorele numesce pe corespundinte de unu „elég komoly levelezönk“, si in locu de a apará o cauza justa precum e causa nóstra de proprietate, care merita atentiunea regimului si a publiculu juridicu, — incrimineza pe subscriisii deputati, dimpreuna cu tóta inteligintia acestui districtu in modulu aretatu si de venditori ai patriei, cu tôte ca locuitorii acestui districtu in decursulu militarisárei loru din 1762—1851 au perdutu pe câmpulu batalieloru pentru tron si patria preste 5000 fii, fára a fi fostu candu-va tradatori de Monarchu si de patria.

Naseudu in 23 Octombrie 1865.

Porcius m. p. Basiliu Buzdug m. p. Maximu Lic'a m. p. Basilu Nascu m. p.

Dietele translaitane

se impartu dupa calea pe care se vede ca au pornitu in dóne categorii, unele care protestéza in contr'a manifestului din 20 Septembrie si altele cari votéza adresa de multiamita pentru acestu actu. Intre cele d'antáin suntu acele unde prevaléza elementulu nemtiescu, intre cele din urma unde prevaléza elementulu slavicu. —

Sabiiu 24 Novembre. Eri s'a finutu siedintia lunaria a Comitetului Asociatiunei. Ne fiindu vre-o cestiune mai importanta objectulu desbateriloru, ne marginim pre lângu publicarea protocolului in unulu din nrii viitori.

Sabiiu 22 Noemvre. Eri, dumineca se petrecura la etern'a odihna remasitiile junelui Basiliu Gionc'a ascultatoriu de pedagogia an. I. in Institutulu nostru archidiecesanu de aci. Fiai tierán'a usióra!

Din jurulu Brasiovului. Domnule Redactoru! Amu celitu de repetite ori in pretiuitulu nostru jurnalulu „Telegrafulu Rom.“ precum si in alte jurnale române articoli, esiti din condeiele ómeniloru precopsiti si plini de zelu pentru inaintarea poporulu nostru románu. Amu cumocutu tot'odata tendintiele si scopulu celu bunu si formosu pre carele-lu venéza acci barbatu inbitori de inaintarea poporulu si natiunei loru. Cumoscú si necesitate cea mare de progresulu poporulu nostru románu in toti ramii de sciintia, Simliu in fine miseria in care jace poporulu nostru in privinti'a culturei si a sciintieloru, si acésta togmái in tempulu de fatia, candu tôte celclafte popóre si iau unu sboru in acestea, candu noi avem lips'a cea mai

mare, și cându grijea cea mai imperativă a noastră este de a căuta și noi mai cu seriozitate de ale noastre, totmai acum'a dău, partea cea mai mare a barbatilor nostri cari conducă pre poporu, precum Preotii și Invatătorii, și dela cari așteptăm cu totu dreptul că ei să lucre în privința acest'a cu tota seriozitatea, nu urmăza asiă precum le impune datori'a lor.

Suntă și de acei'a, cari să șilescu spre a-și implini datori'a lor, mai citescă jurnale sau alte cărți folositoare și dau în fine dovăda că cunoscă destinul omului pentru carele este în lume, dar apoi suntă și materialisti de acei'a, cari nici ca visădiu de ande astea!

Pâna cându dar unii că acesti'a voru conduce poporul și nu se voru desceptă din retacirea lor, pâna atunci în zadară voru buciună acei respectabili domni prin tôte foile publice, pentruca acei'a, cari aru debui să se intereseze de acelea și să le citescă și esplice poporului seu, prea puțin se interesăza (de ele), se ocupa de alte lucruri secundarie, iară de cei'a ce le este mai scumpu decâtu pânea de tôte dilele nici ca visăza.

Acestea suntă cauzele de poporul nostru nu înaintăza, seu înaintăza numai traganendu-se, în spiritulu tempului presente; nu indiferentismulu poporului, ci indiferentismulu conducătorilor lui.

Pâna cându dar vomu mai suferi aceste calumnii asupr'a noastră și asupr'a poporului nostru? Pâna cându vomu mai suferi să cada prejudiciile cele rele asupr'a poporului nostru din partea tuturor? Ôre n'a sunatu încă ôr'a aceea și pentru noi, că să ne spalăm de tôte acestea?

Eu cugetu că dă, și ca datori'a ne chiama, că să ne încordăm tôte poterile nostre atâtă materiale, câtă și spirituale pentru de a ne poté implini datoriile nostre. Deci dar O. D. D. Preoti și Invatători! Lasati tôte particularitățile la o parte, căci acum este tempulu, apucativa barbatesce de interesele natiunei! lucrati pentru înaintarea acesteia, căci asiă veti folosi natiunei și va veti implini datori'a la care sunteti chiamați și alesi de Domnediū.

Unu Român.

Agarbitiu 18 Novembre 1865. Amu gânditu că e drépta și neresturnavera dis'a româna: de unde nu este focu, nu ese fum, dară precum vedem, nici o regula nu e fără abatere. În „K. Közlöny“ nr. 137. Corespundintele din Tord'a, r. l. descriindu alegerile deputatilor comitatensi între altele dize: „Félre vezetések próbája itt sem hányzot, mint Also-Fejér megyében, a tévutra vezetni kívánok Egerbeggyn eppén a felső-kérületi nemzetekbeliek által vétettek szoros feleletre cselekvényökért, s ha a magyarok közbe nem vetik magokat, egy egerbegyi t. esperes urat az Aranyok vizében megustzatznak“ adeca: corespundintele să șilescă a dovădi, ca cu ocasiunea alegerii deputatilor dietali, și aicea s'au făcutu agitatiuni, și în Agarbitiu, pentru asemenea desmantări, de cum'ă nu întrevenea Magiarii, pre unu Protopopu din Agarbitiu lu scaldă (lu facea sa innôte) în ap'a Ariesiului.—

Fiindcă în Agarbitiu nu este altu Protopopu, de aceea consecvediu, ca onoratu publicu va deduce, că eu asiă fi fostu acelu factoru acusat, și tulburatoriu.—

Iată ca focu nu au fostu și în ôr'a „K. K.“ fumulu au umplutu tôte vâile. Nu poțiu sci de unde au potutu scorni menționatulu corespundinte acea mârșiva minciuna, căci eu nici nu amu fostu în asemenea petrecanii confusable, nici nu amu auditu, pâna cându cetiu în „K. K.“ scornitur'a cea fatală, și intru tôte estensiunea sea neadeverată. Cu de acele ticalosii r. l. nu-si va secer'a bravur'a patriotica, căci dreptate e că lemnulu celu uscatu de-lu și arunca cine-va în apă, îndată reăsa desupr'a apei, aci merito se poté aplică dis'a lui Demophilu: Pueri indocti, literas, viri imperiti actiones confundunt.— Și pâna cându și va retrage r. l. flécurile cele nedrepte — la care'i provocatu,— iată asiă sa dee ori cine crediamentu foilor magiare, și corespundintelui r. l. În fine i dău sa-si tina înaintea ochilor proverbulu latinu: Tria praecipue in omni vita habe, in animo prudentiam, in vultu verecundiam, in lingua silentium.

Simeonu Popu Moldovanu,

Prot. gr. or. Tract. Turdii cu locuinta în Agarbitiu.

O r a d e a - m a r e. „Concordi'a“ are o depesia telegrafica de aci datata din 29/17 Noemvre de urmatoriulu cuprinsu: **La Ceic'a:** s'a alesu Alessandro Romanu, prin achiamatiune. **Vertanu** n'au avutu voturi din poporu. Căti-va nădragari Magiari cercau a face atitari, cërta; portarea poporului fu admirabile și plina de cuvenintia. Presedintele comisiunei **Sugho Lajos**, nu s'a portatu ca atare, ci ca adeveratulu conducatoriu de partita a lui Vertanu, n'a voitu sa e-dee nici credentiunale nici a se face votisare. Toti alegatorii au protestatu, ceru depunerea presintelui și comisiune nouă. **Beiusiu:** Vasu abdisă în favorea lui Pavelu, acest'a totusi remase în minoritate, **Vegsö** fu alesu cu majoritate de 200 de voturi. **Tinc'a:** În tempulu votisarei batăi, păsira la mijloculu gendarmi, 3 ômeni din poporu fura omoriti, alegearea sistata. **Alesdu:** Iosifu Romanu avu majoritate, **Gozmanu** n'au avutu voturi. Partit'a lui Zichy incepu a terorisa, atitiă batăi, navalira ostasi asupr'a partitei lui Romanu, care de frica se imprasciă. **Zichy** prin mijloce nelegali, corumpere și terorizare castigă majoritate.

Pest'a. „Presse“ are în unulu din nrii mai prospeti o corespundintia originală de aci, în care de nou se espune, cum cugeta ômenii despre complanarea, ce este de a se statori între ambe jumetătile imperiului. Modalitatea complanării acestei se cuprinde în 4 puncte și adeca mai antăiu se cere reintregirea părților adnese la corón'a santului Stefanu; după aceea autonomi'a cu privire la afacerile speciale ale fia-cărei țieri din monarchia, să remana nevatemata; afara de dietele pro-

vinciale, fia-care jumetate să aiba câte o dieta generală și adeca pentru țierile transilvanice în Vienn'a și pentru provinciile unguresci în Pest'a. Că să fia și țierile slavice în diet'a generală din Vienn'a reprezentate este treb'a jumetătii imperiului de dincolo de Lait'a, tocm'a precum este o afacere specială ungurescă recastigarea Transilvaniei și a părților anesse la partea ungurescă. Alu patruea punctu este compunerea unei corporatiuni, pentru afacerile comune ale imperiului, alegendu-se membrii spre acestu sferștu din ambe dietele generali. Acesta corporatiune are să tina șiedintiele se în apropierea Imperatului în Vienn'a. Afaceri comune aru fi chiaru după personalitățile cele mai considerabile: comerțulu, finantiele, detori'a statului, reprezentanti'a statului în afara, armata și resboiulu, curtea și preste totu, tôte câte se vedu de lipsa în interesulu unitătii și puterei statului austriacu.

Corespundintele crede, că dăca transilvanii voru acceptă punctele aceste de basă a unei reforme constitutionali, atunci este sperantia pelânga tôte greutățile câte se ivescu acum, că se voru delatură neintielegerile internationale și Austri'a va reesi din cris'a în care se afla acum mai unită, mai tare și mai impunătoare decâtu pâna acum.—

— Evenemintele cele din urma din diet'a croato-slavona au fostu făcutu aici impressiuni neplacute. De cându se vorbește însa ca Maiestatea Sea totu va primu deputatiunea fusionistilor și ca au chiamatu prin telegrafu pre cardinalulu Haulicu și banulu Soksevici la Vienn'a— spiritele suntă mai liniscite.

Alegerile pentru dieta decurgu încă. Resoluzionistii (conclusionistii) să fia cadiutu cu eclatu în mai multe cercuri de alegere.

V i e n n ' a 28 Noemvre. Nu demultu se respundisă faim'a, ca Pré Sânti'a Sea Metropolitulu Masrevici aru fi calatorindu la Vienn'a spre a dobândi dispensarea dela diet'a Croatiei pentru că să pōta luă parte la cea din Pest'a. Diurnalele din urma ne spunu acum că faim'a acest'a este fără de nice unu temei, pentru ca Metropolitulu Masrevici nici ca aru fi cugetatu vre-odata asiă ce-va. Din contra menționatulu prelatu bisericescu aru fi telegrafatu banului baronu Sokseviciu, dăca încă sub decursulu verificatiunilor este de lipsă presentia Prea Sântiei Sele la dieta, pentruca pe tempulu, cându au a se începe cestiunile cele mai momentose cugeta a fi la dieta.

L. d. M. C. banulu Soksevici au telegrafatu înapoi, că presentia prelatului e deja de mare lipsă. În urm'a acestui respunsu pe cale telegrafica Metropolitulu au venit încōce și după unele convorbiri la locuri mai înalte, avea de cugetu a plecă spre Agri'a. Într'aceea sosindu însa deputatiunea fusionistilor, s'a opacitu, că să veda rezultatulu acestei deputatiuni. Au cercetatu pre cancelariulu ungurescu de Mailath, carele din urma asecură pre Metropolitulu, că din partea ungurescă se recunoscă tôte drepturile Croatiei pe deplin și să nu aiba nimenea nici o temere de vre-o angustare a acelor drepturi; dar mai antăiu trebuie să se facă complanarea și acest'a nu se poté face pâna atuncea, pâna cându nu se va putea face cu Croatii o învoire. Mai departe se spune că totu în întielesulu acest'a au vorbitu și ministrulu de statu Belcredi și conducatoriulu Cancelariei croate L. d. M. C. Cussevici.

Despre audiintia avută la Maiestatea Sea Imperatulu se dize că au fostu prea gratiōsa. Și ca Maiest. Sea si-aru fi exprimatulu parerea sea de bine, căce s'a otăritu Metropolitulu a merge la diet'a Croatiei, provocandu-lu totuodata a-si dă tōta silintia, că să fia elementulu mijlocitoriu între partide, pentruca dorintia firma a Maiest. S. e că să se încoroneze și asiă să se delature tôte pedecile, ce constitutionalmente s'aru opune actualu acestui'a. Metropolitulu, a cărui alipire cătra dinastia e destulu de cunoscută, aru fi promis a face totu ce i va fi cu putintia, adaugendu și aceea, că la tōta întemplantia și va dá silintia a fi de fatia și la deschiderea dietei din Pest'a și-si va ocupă locul în cas'a magnatiloru.

V i e n n ' a. Imprumutulu statului ce s'a încheiatu în dilele din urma și care s'a însemnatu cu deosebire de bancherii francesci, da locu la sperantie favoritoare pentru statu și cu deosebire pentru regimu. De însemnatu este că nice unu banchieru prusianu nu s'a împartăștu la imprumutulu acest'a.

Nr. 28—6

De Limbriku Kordelatu (Venețianu, Sacerdotu)

Vindecă fără dureri periculă în 2 ore Dr. Bloch în Viena, Praterstrasse No. 42. — Deslusiri se dău prin scrisori francate. — Medicamente ku modulă întrebintării se trimite ku postă.